Dokumentbeteckning:	**Barnkonsekvensanalys**
Antaget av/Ansvarig	Förvaltningsledning/Förvaltningschef
Handläggare	Marianne Brattberg, SAS
Handlingen förvaras	Diarie: ON
Diarienummer	2021/00403
Datum	2022-07-11

Syfte:	Riktlinje och rutin för genomförande av barnkonsekvensanalys eller prövning av barns bästa.
Gäller för:	Förvaltningsledning, ledningsgrupper samt stab.
Referensdokument:	Barnkonventionen, Provning av barns bästa – verktyg SKL.
Uppföljning:	Föls upp årligen samt revideras vid behov.
Implementering:	Rutinen/riktlinjen ska regelbundet minst 1 gång per år tas upp på förvaltningsledning, ledningsgrupper. Alla nya medarbetare ska informeras om rutinen**.**

Innehåll

Barnkonventionen.....**Error! Bookmark not defined.**

Barnrättsperspektiv.....**Error! Bookmark not defined.**

Syftet med en barnkonsekvensanalys eller en prövning av barns bästa .**Error! Bookmark not defined.**

Skillnaden på en barnkonsekvensanalys och en prövning av barns bästa .**Error! Bookmark not defined.**

När behöver en barnkonsekvensanalys eller en prövning av barnets bästa göras?.....**Error! Bookmark not defined.**

Innan prövningen startar .....**Error! Bookmark not defined.**

Prövningens delar .....**Error! Bookmark not defined.**

Steg 1 – Vilken lagstiftning styr frågan som ska prövas? 6

Steg 2 - Vilka bestämmelser i barnkonventionen är tillämpliga?.....6

Steg 3 - Hur ser praxis ut? 6

Steg 4 - Finns det forskning eller teori? 7

Steg 5 – Vad säger den beprövade erfarenheten?.....7

Steg 6 – Vilka är barnets/barnens synpunkter? 7
Steg 7 - Vilka synpunkter har det sociala nätverket? 7
Steg 8 - Vad är barnets bästa i den här frågan? 7
Att fatta beslut .....**Error! Bookmark not defined.**
Gör så här .....**Error! Bookmark not defined.**
Avvikelser .....**Error! Bookmark not defined.**
Egenkontroll .....**Error! Bookmark not defined.**
Bilaga/Relaterade dokument.....9

Barnkonventionen

Riksdagen har beslutat att inkorporera konventionen om barnets rättigheter i svensk lag den 1 januari 2020. Barnkonventionen innehåller 54 artiklar som gäller för alla barn och ungdomar upp till 18 år.

FN:s kommitté för barnets rättigheter, barnrättskommittén, som ansvarar för kontroll av konventionens efterlevnad, har identifierat fyra huvudprinciper som ska vara vägledande i tolkningen av de 54 artiklarna i konventionen.

De fyra huvudprinciperna är:

- *Artikel 2*
  Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.
- *Artikel 3*
  Barnets bästa ska alltid komma i främsta rummet.
- *Artikel 6*
  Varje barn har rätt att överleva och att utvecklas.
- *Artikel 12*
  Barnet har rätt att göra sin röst hörd i frågor som berör det.

Barnrättsperspektiv

Innan beslut fattas ska beslutsfattaren ta sikte på ett barnrättsperspektiv. Barnrättsperspektiv innebär att vi ser barn som rättighetsbärare. När vi

tillämpar barnets rättigheter och beaktar ett barnrättsperspektiv ska beslut och arbetsmetoder vara förankrade i barnkonventionens bestämmelser.

När beslut om organisationsförändringar, ekonomistyrning, planering av verksamheter, åtgärder enligt HSL, bistånd enligt SoL samt insatser enligt LSS berör barn skall barnets bästa särskilt beaktas. När ett beslut rör barn ska barnet/barnen få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets bästa ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Barnets bästa har tre dimensioner.

- **Rättighet**
  Barn har rätt till att få sitt bästa prövat i alla beslut och åtgärder som rör ett enskilt barn eller barn som grupp
- **Princip**
  Om det är möjligt att tolka en regel på olika sätt ska den tolkning som mest verkningsfullt tillgodoser barnets bästa ha företräde
- **Tillvägagångssätt**
  De beslut som påverkar barn ska föregås av en bedömning av vilka konsekvenser beslutet kan få för det enskilda barnet eller övergripande policyfrågor för barn i grupp

Med utgångspunkt i frågan som ska utredas ska en prövning av barnets bästa innehålla följande underlag:

- **Vilken lagstiftning reglerar frågan som ska prövas?**
- **Vilka bestämmelser i barnkonventionen ska beaktas?**
- **Hur ser praxis ut?**
- **Vad säger aktuell forskning? Finns teorier som kan beaktas?**
- **Synpunkter från den beprövade erfarenheten?**
- **Synpunkter från det sociala nätverket (om det är relevant för frågan)?**
- **Synpunkter från barnet eller barnen det gäller?**

Syfte med en barnkonsekvensanalys eller en prövning av barnens bästa

Syftet med en barnkonsekvensanalys eller en prövning av barnets bästa är att säkerställa att barns rättigheter finns med i beslutsfattandet inom en verksamhet såväl på organisationsnivå som individnivå. En sådan prövning måste anpassas utifrån rådande förutsättningar.

Om barnets intressen inte kan gå först ska kompenserande åtgärder övervägas på kort och på lång sikt. Den här processen ska vara transparent och dokumenteras. Målet är att barnkonsekvensanalyser ska vara en del av det ordinarie arbetet i kommunen.

Skillnaden på en barnkonsekvensanalys och en prövning av barns bästa

En fråga som ofta dyker upp är skillnaden mellan en prövning av barnets bästa och en barnkonsekvensanalys. En barnkonsekvensanalys ska göras vid större förändringar som rör barn. Det kan till exempel gälla framtagande av policydokument och budget, nedläggningar av skolor, byggande av bostadsområden och förändringar i verksamheter. Förutom det som ingår i en prövning bör en barnkonsekvensanalys innehålla ett bredare resonemang om till exempel ekonomiska aspekter, vilka konsekvenserna skulle kunna bli på lång och på kort sikt för olika grupper av barn. Det kan gälla åtgärder för barn med funktionsnedsättning av olika slag, barn med olika etnisk eller nationell bakgrund, barn i olika åldrar och barn av olika kön.

En prövning av barnets bästa på en mera individnära nivå syftar till att analysera hur ett beslut påverkar just den enskilde individen i dennes situation. Det kan t.ex. handla om förändrat innehåll på insatser som utförs. Förändrat schema/bokningstider, hur en biståndsbedömd insats eller hälso- och sjukvårdsåtgärd påverkar barnet i dennes situation oavsett om barnet är den direkta mottagaren av stödet.

En analys, oavsett om den sker på övergripande eller individnivå, ska förutspå den påverkan en viss handling eller ett visst beslut kan få för barn och deras åtnjutande av sina rättigheter.

När behöver en barnkonsekvensanalys eller en prövning av barnets bästa göras?

En barnkonsekvensanalys eller prövning av barnets bästa bör alltid övervägas vid:

- Framtagande av riktlinjer, planer, strategier, organisationsförändringar m.m.
- Vid enskilda beslut som fattas av rättsliga eller administrativa myndigheter eller offentliga aktörer som rör ett eller flera barn
- Vid riktlinjer för åtgärder som vidtas av personer som arbetar för och med barn inklusive föräldrar och andra vårdnadshavare

Innan prövning startar

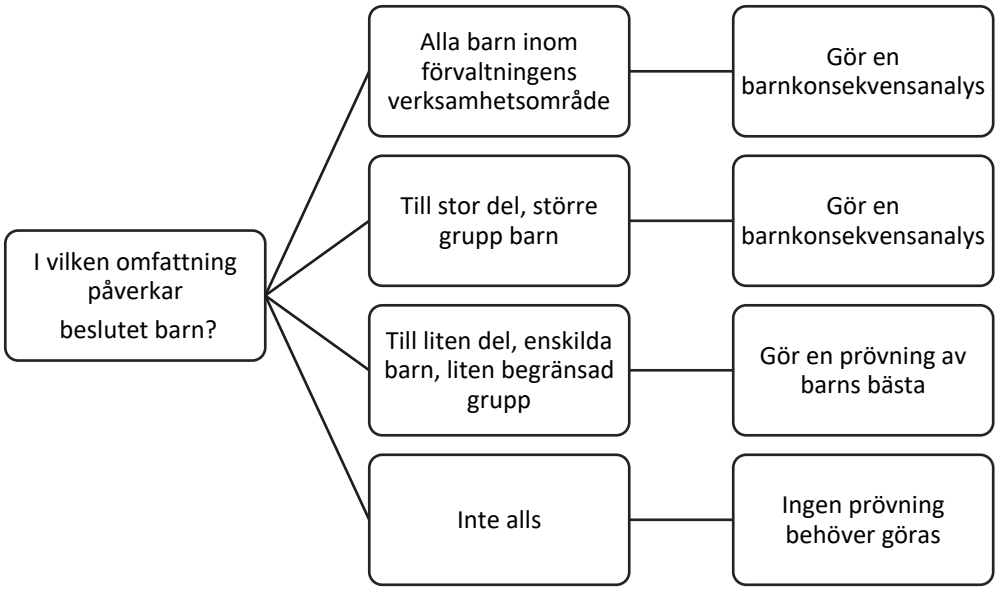
Innan själva prövningen startar är det viktigt att ställa ett antal frågor så att ramen runt arbetet blir tydlig.

- Vem är beställaren?
- Vilka barn rör det?
- Vem håller i arbetet, sammankallande?
- Vilka ska ingå i gruppen som gör prövningen?
- Vem ska ha resultatet?
- Vem dokumenterar?
- Hur sker återkoppling till inblandade parter?

Syftet med detta är att se om en övergripande barnkonsekvensanalys ska genomföras eller om en prövning av barnets bästa på individnivå är tillämpligt i detta fall.

Är det en barnkonsekvensanalys på organisatorisk, övergripande nivå ska analysarbetet hållas på övergripande nivå av utvecklingsledare eller SAS.

Är det en prövning av barns bästa på en med individuell nivå ska förvaltningens barnombudsgrupp hålla i prövningen.

Prövningen delar

Oavsett vilken nivå sker prövningen enligt följande åtta steg

Steg 1 – Vilken lagstiftning styr frågan som ska prövas?

Prövningen börjar med att se över vilken eller vilka lagar som är aktuella för frågan som ska prövas. Ibland finns ingen lagstiftning för frågan och då gäller det att se över andra styrande dokument som föreskrifter, policys, handlingsplaner eller annat.

Steg 2 - Vilka bestämmelser i barnkonventionen är tillämpliga?

Det andra steget är att undersöka vilka artiklar i konventionen som är aktuella för frågan som prövas. De fyra grundläggande principerna (artikel 2, 3.1, 6, 12) ska alltid övervägas.

Steg 3 - Hur ser praxis ut?

Det tredje steget rör vilken praxis som tillämpas inom området som ska prövas. Hur gör andra, vilka beslut har fattats tidigare, finns det vägledande beslut eller domar?

Steg 4 - Finns det forskning eller teori?

Det fjärde steget handlar om att leta efter forskning inom området. Ibland finns forskning som pekar åt olika håll och då är det viktigt att bestämma vilken forskning som ska användas här. Det är viktigt att motivera vilken forskning som väljs. Ibland finns stöd att hämta i olika teorier och då kan det vara en vits att stödja sig på dem.

Steg 5 – Vad säger den beprövade erfarenheten?

Det femte steget innebär att titta på om det finns beslut, metoder, lösningar som är prövade av andra och vad som framkommit då. Hur tänker de som arbetar med området?

Steg 6 – Vilka är barnets/barnens synpunkter?

I det sjätte steget ska barnets/barnens synpunkter framträda. Det är helt central att barnets/barnens röster läggs till det övriga materialet, oavsett vilken fråga det gäller. Barns synpunkter kan framföras av en företrädare och då är det viktigt att den personen verkligen framför det barnen uttrycker och inte lämnar sina egna synpunkter.

Steg 7 - Vilka synpunkter har det sociala nätverket?

Det sjunde steget innebär att prata med det sociala nätverket om det är viktigt för att belysa frågan. När det gäller föräldrar, vårdnadshavare och andra anhöriga kan synpunkterna variera från individ till individ. Här kommer vi att få svar som tar sin utgångspunkt i de svarandes egna erfarenheter. Svaren kan variera på en skala mellan helt positivt, till helt negativt.

Steg 8 - Vad är barnets bästa i den här frågan?

Vad är då barnets bästa i frågan? Mot bakgrund av det inhämtade underlaget ska deltagarna slutligen ta fram vägledning i frågan om vilket beslut som är det bästa för barnet/barnen och om barnets bästa inte kan beaktas fullt ut.

Att fatta beslut

De analyser som görs ska sedan ligga till grund för det slutgiltiga beslutet. Beslutat ska utöver de krav som ställs enligt gällande riktlinjer även innehålla följande.

- Skriftligt underlag som bilaga så att prövningen blir tydlig för såväl de som kan komma att granska beslutet som det eller de barn eller andra som berörs
- Ska innefatta beskrivning av vad man bedömer är barnets bästa, hur tungt man anser att det väger mot andra intressen samt om beslutet fattas i enlighet med barnets bästa eller inte
- Fattas beslutet inte utifrån barnets bästa ska det motiveras och planerade kompensatoriska åtgärder ska beskrivas

När sammanställningen är gjord ska en rekommendation göras om vad som är barnets bästa i den aktuella frågan. Efter det ska en prioritering göras om hur tungt barnets bästa ska väga. I de fall barnets bästa inte kan prioriteras ska kompenserande åtgärder på lång och på kort sikt övervägas.

Gör såhär

- Ta ställning till om en barnkonsekvensanalys ska genomföras, se *Checklista barnkonsekvensanalys*, - *ansvarig chef*
- Fyll i beställning med beskrivning av vad som planeras, vilka barn/barngrupper det kan beröra, tidsplan m.m., *- ansvarig chef*
- Utse deltagare, ange kontaktuppgifter, - *ansvarig chef*
- Skicka beställning till kontaktperson angiven på formuläret, - *ansvarig chef*
- Genomför analysen *sammankallande är -ansvarig kontaktperson*
- Dokumentera, -*ansvarig kontaktperson*
- Återkoppla analysen till beställaren, -*ansvarig kontaktperson*
- Diarieför analysunderlaget, -*ansvarig kontaktperson*

Avvikelser

Den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska ta emot och utreda klagomål och synpunkter från bl.a. brukare, närstående och personal *5 kap 3 § SOFS 2011:9* Vid avvikelser från gällande rutin skall en avvikelserapport upprättas och avvikelsen åtgärdas. Använd avsedd modul på intranätet.

Egenkontroll

Egenkontroll är systematisk uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten samt kontroll av att den bedrivs enligt de processer och rutiner som ingår i verksamhetens ledningssystem.

Bilaga/Relaterade dokument

- **Checklista, Barnkonsekvensanalys**
- **Beställningsformulär**
- **Mall för dokumentation**